

Oponentní hodnocení

Téma: 1 – Správa věcí veřejných a územní rozvoj Město Chrudim

1) Formální vyhodnocení auditu

1.a) Existují připomínky a náměty k přehlednosti a srozumitelnosti auditu?

Správa věcí veřejných (1.1 až 1.4): NE

Komentář:

Město Chrudim pro audit použilo předepsaný formulář. S ohledem na množství informací je text dlouhý, čímž přehlednost trpí. Nicméně toto nelze považovat za nedostatek města, ale spíše za nedostatek formuláře, do kterého jsou informace vyplňovány.

Územní rozvoj (1.5 až 1.8): NE

Komentář:

Město ve svém sebehodnocení využilo možnost text zkrátit častým použitím odkazů na dokumenty města, přístupné jednoduchým prokliknutím. Pro úplnost informací je to dostačující a délku textu tak považuji za přiměřenou požadovanému rozsahu sebehodnocení. Je to uživatelsky velmi přívětivé i k uživateli PC s pouze základní uživatelskou dovedností. Podobně dobrý dojem vzbuzují i webové stránky města.

1.b) Je audit kompletní, dává odpověď na všechny návodné otázky?

Správa věcí veřejných (1.1 až 1.4): ANO

Komentář:

Audit byl zpracováván a odevzdán k určitému datu, některé události se uskutečnily po jeho zpracování. Toto bylo vyjasněno při jednání na místě dne 21.5.2013.

Územní rozvoj (1.5 až 1.8): Ano

Komentář:

Po doplnění a aktualizaci, provedenými orgány města na základě mého pracovního konceptu hodnocení v dubnu 2013, a po objasnění zdánlivých rozporů některých překryvných témat z oblastí územního rozvoje a životního prostředí na společném jednání expertů, zástupců města z příslušných odborů MěÚ a městského architekta dne 1. 7. 2013 v Chrudimi lze říci, že všechny nedostatky a výtky byly v konečném znění sebehodnocení odstraněny, audit města je kompletní a odpovídá nejen na všechny návodné otázky z metodiky, ale i na další otázky, kladené při následných jednáních v Chrudimi a v doplňující elektronické korespondenci.

1.c) Využívá audit povinné a doporučené indikátory?

Správa věcí veřejných (1.1 až 1.4): ANO

Komentář: bez komentáře

Územní rozvoj (1.5 až 1.8): Ano

Komentář:

V některých částech textu jsou v sebehodnocení použity i další doplňkové, ne jen doporučené indikátory. Např. v bodu 1.3. je k doložení spolupráce s partnerskými subjekty z nevládní sféry uveden počet uzavřených smluv o spolupráci a o zajištění činností v sociální sféře, mimoškolní zájmové činnosti, v péči o mládež apod., obdobně je tomu i v částech 1.5.3. , 1.6.2. a dalších. Přispívá to značně k určitosti hodnocení oproti jen doporučeným verbálním, a tím i potencionálně poněkud vágním vyjádřením.

2) Vyhodnocení stavu sledovaných oblastí UR

Rekapitulace auditu:

oblast	sebehodnocení města	hodnocení experta
1.1	+1: pozitivní vývoj, tj. došlo ke zlepšení situace	+1 Neshledán rozdíl s hodnocením města. Komentáře: - Je třeba stále věnovat pozornost posílení vazby strategického řízení (Akčního plánu) a rozpočtu, byť v této oblasti došlo v posledním roce k výraznému zlepšení. - Významnou kladnou změnou je nový územní plán, který je těsně před schválením.
1.2	+1: pozitivní vývoj, tj. došlo ke zlepšení situace	+1 Neshledán rozdíl s hodnocením města. Komentáře: - Významným pozitivem je skutečnost, že na podzim byla schválena pravidla týkající se zadlužování. Bez této podmínky by nebylo možné akceptovat hodnocení +1. - K hodnocení +2 bude muset město: <ul style="list-style-type: none"> ▪ posílit využívání moderních metod řízení a doložit další pozitivní přínosy v praxi ▪ zaměřit se na dosahování racionálních úspor (doložit více příkladů dosažení úspor)
1.3	+1: pozitivní vývoj, tj. došlo ke zlepšení situace	+1 Neshledán rozdíl s hodnocením města Komentáře: - tato oblast vykazuje potenciál pro hodnocení +2 bez významnějších změn. Významnou dobrou praxí je systém internetového zadávání veřejných zakázek.
1.4	+1: pozitivní vývoj, tj. došlo ke zlepšení situace	+1 Neshledán rozdíl s hodnocením města Komentáře: - Hodnocení proběhlo v letech 2004, 2007, 2009 a 2011, což považuji za dostatečné. Spokojenost obyvatel se drží nad hranicí 85 %, což považuji za výborný výsledek. - Tato oblast vykazuje potenciál pro hodnocení +2 bez významnějších změn. Za potřebné k tomu považuji udržet další hodnocení nad hranicí 85%.

1.5	0: stagnace, k žádnému vývoji nedošlo, situace se nezlepšila ani nezhoršila	+1 Navrženo lepší hodnocení, než v auditu města. Město cílevědomě usiluje o využití brownfields a minimalizaci záborů dosud nezastavěného území mimo plochy, odříznuté od souvislé držby novým silničním obchvatem nebo tvořící nevhodné enklávy orné půdy, zasahující hluboko do města a zhoršující jeho územní ekonomii, ztěžující racionální využití jeho občanské a technické vybavenosti a zhoršující způsobem hospodaření životní prostředí přilehlé zástavby. Pokud dosud existují ve městě nevyužité plochy nebo budovy, jde zpravidla o nemovitosti ve vlastnictví kraje, státu nebo soukromých majitelů, na které je vyvíjen tlak na prodej nebo využití pro nové účely a pro naprostou většinu z nich již existují záměry a investoři pro nové využití. Nový územní plán vytváří podmínky nejen pro environmentální, ale i pro ekonomický a sociální rozvoj, redukuje vytvářením ploch pro rezidenční zástavbu stávající nepoměr mezi nájemným bydlením a v rodinných domech, tlak na některé záborů stejně kvalitního ZPF výstavbou v sousedních obcích, bez odpovídající občanské vybavenosti, s problémy soužití původních obyvatel a nových dosídlenců, kteří v obcích převážně nepracují, vyjíždějí za prací i vybaveností do Chrudimi či Pardubic a generují tím navíc zbytnou dopravu., Vytváří současně podmínky pro vyhovující funkční využití záplavového území Chrudimky, pro návrat bydlení a vybavenosti do okolí průtahu, který se po dostavbě obchvatu silnice I/37 opět zklidní a zbaví emisí hluku i škodlivin z tranzitní z dopravy a zlepšuje kompaktnost města, aniž by to bylo na úkor veřejné zeleně. Stavba obchvatu města na I/37, plánovaného od 40.let minulého století (!) je konečně zahájena.
1.6	+1: pozitivní vývoj, tj. došlo ke zlepšení situace	+1 Neshledán rozdíl s hodnocením města
1.7	+1: pozitivní vývoj, tj. došlo ke zlepšení situace	+1 Neshledán rozdíl s hodnocením města
1.8	+1: pozitivní vývoj, tj. došlo ke zlepšení situace	+1 Neshledán rozdíl s hodnocením města

Celkové hodnocení: *Vypište stručně v odrážkách dle následující tabulky.*

VNITŘNÍ PODMÍNKY Silné stránky <ul style="list-style-type: none"> - Silná politická podpora udržitelného chování - Zaměstnanci města berou udržitelné chování jako běžný standard (přijali je za své) - Dlouhodobé směřování - Certifikace dle EMAS - Transparentní zadávání veřejných zakázek a jejich zveřejňování 	VNITŘNÍ PODMÍNKY Slabé stránky <ul style="list-style-type: none"> - Velkým a dlouhodobým problémem města byla dosud neexistence obchvatu, snižující komfort a bezpečnost dopravy, zhoršující hlukem a emisemi škodlivin životní prostředí (promítá se nejen do vynucených změn ve využití pozemků a staveb kolem nevhodného průtahu městem, ale tím i do spokojenosti obyvatel, do komunikace s veřejností atd. – i přes tuto skutečnost město
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - Využívání služeb smluvního architekta města a spolupráce se Stavební fakultou ČVUT v Praze - Práce s veřejností, využívání moderních IT pro komunikaci problémů a záměrů města s ní -zlepšování podmínek pro cyklistickou a pěší dopravu a MHD, vč. spojení připojených nebo sousedních obcí -nový a již potřeby projednaný územní plán města s kladnými stanovisky všech dotčených správních úřadů, vč. orgánů ochrany ŽP a ZPF 	<p>tento problém ve vztahu k veřejnosti a řízení zvládalo a dořešilo aktivně s MD a ŘSD).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omezený rozpočet města, neumožňující Městskému úřadu aktivní management s pozemky a objekty ve městě, pokud jsou ve vlastnictví státu, kraje nebo soukromníků -zatím obtížná dostupnost nového územního plánu pro občany bez napojení na Internet (existuje v dohodnutém znění před vydáním jen v elektronické podobě)
<p>VNĚJŠÍ PODMÍNKY</p> <p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zařazení Chrudimi v PÚR ČR do rozvojové oblasti OB 4 (bývalá Hradecko – pardubická sídelní regionální aglomerace) s 250 tis.obyvatel, v ZÚR Pardubického kraje pak do urbanizační osy Chrudim – Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř, s předpokládaným ekonomickým a sociálním rozvojem i ve vazbě na záměry na zlepšení železničního i silničního spojení v ní, při současné příznivé poloze na jejím jižním okraji, v podhůří Železných hor a Českomoravské vysočiny, ve zdravém prostředí pro bydlení a s kvalitním dostupným rekreačním zázemím, - zahájení stavby obchvatu silnice I/37 ŘSD, umožňující zklidnění města na současném průtahu a návrat vyhovujících podmínek pro bydlení i občanskou vybavenost do centrální části města. 	<p>VNĚJŠÍ PODMÍNKY</p> <p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> - Případné zhoršení spolupráce s klíčovými aktéry k řešení problémů města mimo jeho kompetence (obchvat atd.) - pokračující nestabilita politického a ekonomického prostředí v ČR, nekonceptnost vládnutí, neschopnost státních orgánů i krajů připravit kvalitní podklady a podmínky pro čerpání dotací z fondů EU v příštím plánovacím období 2014 – 2020, časté změny v rozpočtovém určení výnosu z daní do krajů, měst a obcí, ztěžující dlouhodobější strategické plánování. -nepochopení některých aktérů veřejné správy, že dlouhodobou udržitelnost města je třeba chápat v širším časovém i územním kontextu, ve vytváření předpokladů pro harmonický vývoj, že nestojí na zdůrazňování prioritní důležitosti jednoho z pilířů udržitelnosti, ale na rovnováze všech tří – environmentálního, ekonomického i sociálního.

Závěry pro municipalitu – doporučení a návrhy hodnotitele:

Správa věcí veřejných (1.1 až 1.4):

Být prvním hodnoceným městem je nesnadné a vyžaduje to vysokou míru odvahy a připravenosti – obojí město Chrudim v rámci zpracování auditu prokázalo.

Velkým problémem města je dosud i přes zahájení jeho stavby neexistence obchvatu (promítá se do spokojenosti obyvatel, komunikace s veřejností atd. – i přes tuto skutečnost město tento problém ve vztahu k veřejnosti a řízení zvládá). Výbornou zprávou proto je, že stavba obchvatu byla již pro rok 2013 finančně zajištěna a je i přes vládní nestabilitu konečně zahájena.

Další komentáře byly uvedeny v tabulce „vyhodnocení stavu“.

Město Chrudim zřejmě v tomto okamžiku není naprosto ukázkovým městem z hlediska tématu „správy věcí veřejných“ (v porovnání např. s Kopřivnicí či Vsetínem), ale všechny oblasti 1.1 až 1.4 jsou řešeny na dostatečné úrovni, některé začínají vykazovat prvky excelence.

Územní rozvoj (1.5 až 1.8):

Město Chrudim pořízením nového územního plánu v souladu s požadavky zákona č. 183/2006 Sb. , v platném znění, projednáním s dotčenými správními orgány i s veřejností a s nadějí na schválení

ještě na podzim tohoto roku odstranilo jednu z dosavadních vážných výhrad, že dosud řídí rozvoj města podle územního plánu pořízeného podle již 7 let neplatného zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších novel, ke kterému již muselo pořídit 19 změn.

Konečně také došlo k průlomu v jednáních s Ministerstvem dopravy ČR a ŘSD zařadilo do plánu a zahájilo výstavbu silničního obchvatu města u silnice I/37, což umožní zbavení centra města od tranzitní, části zdrojové i cílové nákladní dopravy a zklidní jej, takže i okolní zástavbě se zlepší hygienické podmínky a zvýší se bezpečnost chodců i cyklistů ve městě. To vytvoří podmínky pro umístění mnohých zařízení občanské vybavenosti i bydlení, citlivé na hluk a emise, do centrální části města a klesne tlak na zábery ZPF a přírodního prostředí mimo zastavěné území města a v sousedních, občanskou a technickou vybaveností nedisponujících vesnicích, což generuje navíc zbytnou dopravu.

Nový územní plán směřuje k lepšímu využívání brownfields, zvyšuje kompaktnost města, snižuje zábery ZPF mimo zastavěné území s výjimkou ploch odříznutých od souvislé zemědělské držby silničním obchvatem města nebo nevhodně zaklíněných do stávající zástavby. Zlepšuje podmínky pro protipovodňovou ochranu a odpovídající využití nivy a zátopového území Chrudimky pro zeleň, rekreaci a sport.

Využíváním služeb architekta, spoluprací se Stavební fakultou ČVUT Praha a vypisováním architektonických soutěží ve spolupráci s Českou komorou architektů zvyšuje kvalitu urbanistických řešení i projektů staveb a důsledně projednává záměry na závažnější změny v území a stavby s veřejností nad rozsah daný stavebním zákonem. Proto dochází ke zlepšování stavu a tendencí směrem k dlouhodobé udržitelnosti vývoje města Chrudimi, i když životnost přírodních i lidmi vytvořených fondů přesahuje značně délku funkčního období městské reprezentace, mnohé problémy město „zdědilo“ z předchozího režimu s jinými prioritami a reálná míra a tempo změn prosaditelných ve střednědobých plánech je proto nižší, než by si mnozí přáli. Bude proto muset být realizována ve více funkčních obdobích Rady, Zastupitelstva a správních orgánů města.

3) Hodnotící výrok

Z hlediska dlouhodobé udržitelnosti je stav a zejména vývoj města v bodech 1.1 – 1.4 uspokojivý, resp. není ani excelentní, ale ani nebrání přiznání vyšší kategorie A, pokud město vyhoví i v ostatních oblastech hodnocení, a to bez podmínek.

2.9.2013

Ing. Milan Půček, MBA, PhD.

Z hlediska dlouhodobé udržitelnosti je stav a vývoj města v bodech 1.5 – 1.8 uspokojivý **s upozorněním, že v následujících obhajobách získané kategorie budou kontrolovány oddělení územního plánování a stavební úřad, zda v řízeních o umístování nových staveb nebo o změnách ve využití pozemků skutečně důsledně prověřují, zda záměr není možné uskutečnit v současném zastavěném území města, na plochách brownfields nebo v prolukách zástavby tak, aby byly omezeny zábery půdy a přírodního prostředí mimo ně a při využití rezerv zastavitelného území bylo dbáno na logickou etapizaci, vyhovující jak z hlediska postupné výstavby dopravní a technické infrastruktury zastavovaných ploch, tak dostupnosti a možnosti využití zbylé zemědělské půdy na těchto plochách*.**

* Jako experti zodpovědní za splnění podmínek dlouhodobě udržitelného vývoje ve všech třech jeho pilířích, tedy ne jen v tom environmentálním, ale i v ekonomickém a sociálním, se neztotožňujeme s jednostranným odsouzením rozsahu záborů ZPF v návrhu územního plánu města, obsaženým v pracovním znění hodnocení oblasti Životní prostředí, jak bylo předneseno na poradě expertního

týmu na MŽP 24. 6. 2013 p. b. Pavlem Šremerem a projednáváno znovu na MěÚ Chrudim dne 1. 7. za účasti expertů příslušných oblastí a zástupců správy města.

V sebehodnocení města je správně uvedeno, že město Chrudim je dle schválené Politiky územního rozvoje ČR z roku 2008 součástí čtvrtmilionové urbanizované rozvojové oblasti OB 4, tedy Hradec Králové – Pardubice. Na rozdíl od blízkých Pardubic (dojíždkou vzdálenost železniční i silniční pouhých 20') je svou polohou na jižním okraji urbanizační osy Chrudim – Pardubice – Opatovice – Hradec Králové – Jaroměř umístěno v území bez větších zdrojů znečištění ovzduší, v podhůří Železných hor a Českomoravské vrchoviny, s kvalitním rekreačním zázemím, a jako takové je předurčeno pro další rozvoj bydlení a také životní prostředí nezhoršujících provozů průmyslu i služeb. Je svou polohou vhodné i pro vyjíždku za prací především do blízkých Pardubic, po dokončení záměrů SŽDC (například elektrifikace trati Chrudim - Pardubice) i do Opatovic a do Hradce Králové. Je proto nezbytné v územním plánu vytvořit pro přiměřený rozvoj podmínky, včetně vymezení ploch zastavitelného území. Jejich přiměřenost byla posuzována jak nadřízeným orgánem územního plánování, Krajským úřadem Pardubického kraje, tak ve Vyhodnocení vlivů navrženého řešení územního plánu na udržitelný rozvoj území (VVURÚ), ke kterému pořizovatel rovněž získal kladné stanovisko příslušného orgánu ochrany životního prostředí. Není proto důvod tyto závěry zpochybňovat.

Plochy navržené v územním plánu města jako nově zastavitelná území jsou převážně umístěny uvnitř území, odříznutého od souvislé zemědělské držby novým silničním obchvatem, zčásti zaplňují cizury v již existující zástavbě a zarovnávají tak obvod města do kompaktního koncentrického tvaru, vhodného jak z hlediska účinnosti a ekonomie dopravní obsluhy a technické infrastruktury, tak energetické náročnosti a provozních nákladů města. Město bohužel již nemá, až na nepodstatné výjimky, jiné disponibilní plochy pro plošný rozvoj, než půdu 1. a 2. bonity. Město navíc prokazuje vysokou iniciativu při využívání brownfields, proluk a dalších disponibilních ploch a objektů uvnitř města. Takových, které by ještě nebyly využité nebo připravované konkrétními zájemci pro nové využití, je minimum, respektujeme-li současně, že není žádoucí redukovat plochy vnitroměstské zeleně či zastavovat záplavové území v nivě Chrudimky. Je také třeba vnímat, že zařazení pozemků v územních plánech do kategorie „zastavitelného území“ ještě neznamená jejich opravdový zábor. Může trvat desítky let, než budou využity a rezervy nemusí být využity nikdy. O každém záboru se rozhoduje ve zvláštním správním řízení, v němž důvod a přiměřenost musí být znovu váženy. Proto obavu o rozsah záborů ZPF hodnotitelů oblasti Životní prostředí vyjadřujeme pouze upozorněním na zaměření budoucí kontroly při dalších obhajobách, jak je plně ustanovení o prověřování prioritní využitelnosti současného zastavěného území města, kterou ostatně ukládá i stavební zákon. To zde nemusí, vzhledem k platnosti stavebního zákona, být formulováno jako podmínka, neboť všechny záměry na umístění stavby nebo jiné (nepřírodní, nezemědělské) využití pozemků mimo současné zastavěné území města musí být posouzeny s ověřením, že jej opravdu nelze realizovat v existujících objektech nebo na pozemcích uvnitř zastavěného území města.

Ing. arch. Martin Říha

Závěrem lze říci, že v oblasti „1 – Správa věcí veřejných a územní rozvoj“, není město Chrudim sice „excelentní“, tedy výjimečně kvalitní ve srovnání s městy jako Kopřivnice nebo Vsetín, ale rozhodně není ani nevyhovující, protože v žádné z dílčích otázek není námi hodnocené „0“ nebo dokonce zápornými hodnotami. S průměrným hodnocením +1 je v této tematické oblasti nadprůměrné, s tendencí dále se zlepšit. Proto je naše hodnocení možno formulovat jako „splňuje bez podmínek“ kriteria pro postup do kategorie „A“.

Před jednáním na Městském úřadě v Chrudimi dne 1. 7. 2013 jsme uvažovali o formulování požadavku na prověřování každého nového záměru, umístěvaného do zastavitelného území, z hlediska možnosti či nemožnosti umístění v současném zastavěném území města, jako **podmínku splnění kritérií** v oblasti 1. Protože je to však požadavek, obsažený ve stavebním zákonu a jeho prováděcích předpisech, byla by taková podmínka nesystémová a je nadbytečná. Přesto doplňujeme hodnocení o následující upozornění:

Při dalších obhajobách a hodnocení se experti zvláště zaměří na kontrolu, zda a jak Městský úřad, ve všech řízeních o umístění nových staveb nebo o změnách ve využití pozemků a s nimi souvisejících

řízení o vynětí částí pozemků ze ZPF, investorem navrhovaných mimo současné zastavěné území na zastavitelných plochách, bude důsledně prověřovat, zda záměr není možné uskutečnit v současném zastavěném území města tak, aby byly omezeny zábory půdy a přírodního prostředí mimo ně. Kontrola se zaměří i na to, aby při využití zastavitelného území bylo dbáno i na přiměřenost rozsahu záboru, na jeho logickou etapizaci, vyhovující jak z hlediska postupné výstavby dopravní a technické infrastruktury, tak k zajištění dostupnosti a možnosti využití zbylé zemědělské půdy pro zemědělské účely.

V Táboře dne 2. 9. 2013

Ing. Milan Půček, MBA, PhD.

V Hradci Králové dne 4. 7. 2013

Ing. arch. Martin Říha